

אאוגניקה על הטבע

סקירה פילוסופית קצרה של תולדות האאוגניקה, שורשי השואה הנאצית והאאוגניקה כיום.

נדפס ב-16 בדצמבר 2024

דיון על GMO
נקודת מבט ביקורתית על אאוגניקה

תוכן עניינים (TOC)

1. אאוגניקה על הטבע

תרגול לא מודרך המונע בעיקר על ידי מניע רווח

1.1. הקדמה קצרה

Richard Dawkins: אאוגניקה היא מצערת מבחינה מוסרית

2.1. מהי אאוגניקה?

Francis Galton ותיאוריית האבולוציה של דרווין

הרחבה של המדענות

Friedrich Nietzsche הפילוסוף על התפתחות המדע

2. מהות ההתרבות

כמו להכניס את הראש לתוך פי הטבעת

פרות בארה"ב כמעט נכחדו בגלל הכלאה

3. תולדות האאוגניקה

1.3. נתמך על ידי אוניברסיטאות ברחבי העולם

Ernst Klee חוקר השואה: הפסיכיאטריה הייתה זקוקה לנאצים

2.3. פסיכיאטריה: ערש האאוגניקה

העלון של הקונגרס האאוגניקה הראשון מראה קשר לפסיכיאטריה

Peter R. Breggin הפסיכיאטר: הפסיכיאטריה גרמה לשואה

Frederic Wertham הפסיכיאטר: פסיכיאטרים לא היו צריכים צו

מיין קאמפף של היטלר תואם את הטון של ספרי לימוד פסיכיאטריים

4. אמנציפציה של המדע

1.4. אחידות: הדוגמה מאחורי האאוגניקה

William James הפילוסוף על טבעה של האמת

2.4. המדע כעקרון מנחה לחיים?

David Hume פילוסוף על מדע וערכים

5. אאוגניקה היום

Eric Lichtblau: 10,000 עיתונאי נאצים בכירים היגרו לארה"ב

Wayne Allyn Root מנחה תוכנית אירוח

Natasha Lennard בעל טור בניו יורק טיימס

1.5. בחירת עוברים

סין מחבקת את יושנג (优生)

אאוגניקה 2.0: בחירת ילדים

6. הגנת הטבע

מי ישמור על הטבע?

אאוגניקה על הטבע

תעשיית הביולוגיה הסינתטית בהיקף של טריליוני דולרים מצמצמת בעלי חיים וצמחים לצרורות חסרות משמעות של חומר שניתן לעשות טוב יותר עבור האינטרסים של החברה. תפיסה רדוקציונית זו משבשת מיסודה את יסודות הטבע והקיום האנושי.

כאשר מתעמתים עם פרקטיקות שמשנות באופן עמוק את יסוד החיים עצמם, אחריות פילוסופית דורשת מאיתנו להפעיל אינטליגנציה לפני התרגול. זה חוסר אחריות לאפשר להתערבויות כה מרחיקות לכת להתנהל ללא הנחיות פילוסופיה, המונעות אך ורק על ידי מניעים פיננסיים קצרי טווח של תאגידים. ספיישל עיתונאי על ביולוגיה סינתטית ב-[The Economist](#) תיאר זאת כתרגול לא מודרך:

תכנות מחדש של הטבע (ביולוגיה סינתטית) הוא מפותל ביותר, לאחר שהתפתח ללא כוונה או הדרכה. אבל אם הייתם יכולים לסנתז את הטבע, החיים יכולים להפוך למשהו נוח יותר לגישה הנדסית, עם חלקים סטנדרטיים מוגדרים היטב.

The Economist (עיצוב מחדש של החיים, 6 באפריל, 2019)

התפיסה שאורגניזמים חיים הם רק אוספים של חלקים סטנדרטיים מוגדרים היטב שהמדע יכול לשלוט בהם כגישה הנדסית פגומה עמוקה מסיבות פילוסופיות רבות.

מאמר זה ידגים כיצד אמונה דוגמטית - ספציפית, הרעיון שעובדות מדעיות תקפות ללא פילוסופיה, או אמונה באחידות - עומדת בבסיס הביולוגיה הסינתטית והתפיסה הרחבה יותר של אאוגניקה על הטבע.

בפרק 4.⁴ מודגם שהאאוגניקה צמחה מתנועת אמנציפציה-מדע בת מאות שנים, המבקשת לפטור את המדע מאילוצים מוסריים על מנת שהמדע יהפוך

לאדון לעצמו - ללא תלות בפילוסופיה - ולהתקדם בצורה לא מוסרית .

נספק סקירה פילוסופית קצרה של ההיסטוריה של האאוגניקה (פרק 3.3[^]), תפקידה בשואה הנאצית (פרק 3.2[^]), וביטוייה המודרניים (פרק 5.5[^]). בסופו של דבר, חקר פילוסופי זה מגלה כיצד האאוגניקה, בבסיסה, מתבססת על מהות ההתרבות, הידועה כגורמת להצטברות של חולשה ובעיות קטלניות ∞ בזמן .

הקדמה קצרה

אאוגניקה היא נושא מתעורר בשנים האחרונות. בשנת 2019, קבוצה של למעלה מ-11,000 מדענים טענה שניתן להשתמש באאוגניקה כדי לצמצם את אוכלוסיית העולם.

(2020) הדיון על האאוגניקה לא הסתיים - אבל אנחנו צריכים להיזהר מאנשים שטוענים שזה יכול להפחית את אוכלוסיית העולם

אנדרו סביסקי, יועץ לממשלת בריטניה, התפטר לאחרונה בגלל הערות התומכות באאוגניקה. בערך באותו זמן, הביולוג האבולוציוני ריצ'רד דוקינס - הידוע בעיקר בזכות ספרו "הגן האנוכי" - עורר מחלוקת כאשר **צייץ בטוויטר** שאמנם **אאוגניקה היא מצערת מבחינה מוסרית, אבל זה יעבוד** .

מקור: [Phys.org](#) (גיבוי PDF)

(2020) אאוגניקה היא מגמה. זו בעיה.

כל ניסיון לצמצם את אוכלוסיית העולם חייב להתמקד בצדק רבייה.

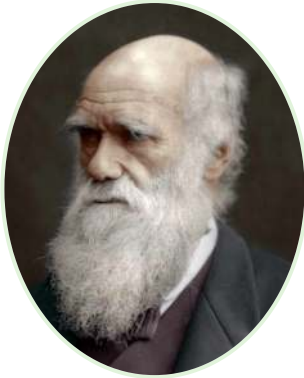
מקור: [ווישינגטון פוסט](#) (גיבוי PDF)

הביולוג האבולוציוני **Richard Dawkins** - הידוע בעיקר בזכות ספרו "הגן האנוכי" - עורר מחלוקת כאשר צייץ בטוויטר שלמרות שאאוגניקה היא מצערת מוסרית, היא **תעבוד** .

מקור: [Richard Dawkins בטוויטר](#)

מהי אאוגניקה?

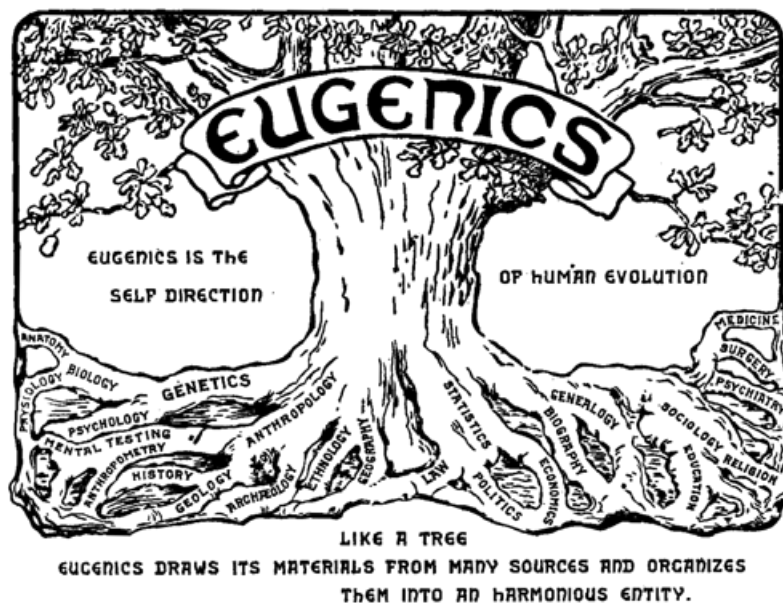
האאוגניקה מקורה בתיאוריית האבולוציה של **Charles Darwin**.

Francis Galton, בן דודו של Charles Darwin, מיוחס לטביעת המונח אאוגניקה בשנת 1883, והוא פיתח את המושג על סמך תורת האבולוציה של דרווין.

בסין, **Pan Guangdan** מיוחסת לפיתוח האאוגניקה הסינית, **yousheng** (优生), במהלך שנות ה-30. Pan Guangdan קיבלו הכשרה אאוגניסטית באוניברסיטת קולומביה מ-**Charles Benedict Davenport**, אאוגניקה אמריקאית בולטת.

הלוגו המקורי של קונגרס האאוגניקה, שנוסד בלונדון בשנת 1912, מתאר את האאוגניקה כדלקמן:

אאוגניקה היא הכיוון העצמי של האבולוציה האנושית. כמו עץ, האאוגניקה שואבת את חומריה ממקורות רבים ומארגנת אותם לישות הרמונית.

האידיאולוגיה של האאוגניקה מייצגת שיא של הניסיון המוטעה של האנושות להשתלט על האבולוציה ולשלוט בה באופן מדעי. עם זאת, מושג זה אינו קיים בנפרד. במקום זאת, היא נובעת מעמדה פילוסופית רחבה יותר ומושרשת עמוקה יותר המכונה מדע - האמונה שאינטרסים מדעיים צריכים לעלות על שיקולים מוסריים אנושיים ורצון 🦋 חופשי.

באופן מכריע, המדענות עצמה מקורה בתנועה אינטלקטואלית ותיקה עוד יותר: תנועת האמנציפציה של המדע. מאמץ זה בן מאות שנים שואף לשחרר את המדע ממגבלות הפילוסופיה, ולאפשר לו להפוך לאדון שלו. כפי שהפילוסוף **Friedrich Nietzsche** בחן בחוכמה ב-Beyond Good and Evil (פרק 6 – אנו החוקרים) בשנת 1886:

הכרזת העצמאות של האדם המדעי, שחרורו מהפילוסופיה, היא אחת מתוצאות הלוואי העדינות יותר של ארגון וחוסר ארגון דמוקרטי: האדרת העצמי וההתנשאות העצמית של האדם המלומד נמצאים כעת בכל מקום בשיא פריחתו, ובשלה. האביב הטוב ביותר - מה שלא אומר שבמקרה הזה לשבחים עצמיים יש ריח מתוק. כאן גם האינסטינקט של האוכלוסייה זועק: "חופש מכל האדונים!" ואחרי שהמדע, עם התוצאות המשמחות ביותר, התנגד לתיאולוגיה, ש"המשרתת" שלה עבר זמן רב מדי, הוא מציע כעת ברצונות ובחוסר שיקול דעתו לקבוע חוקים לפילוסופיה, ובתורו לשחק את ה"אמן" - מה אני אומר! לשחק בפילוסוף על חשבון.

הדחף הזה לאוטונומיה מדעית יוצר פרדיגמה מסוכנת שבה האינטרסים של המדע עצמו מועלים באופן הגיוני למעמד של טוב עליון. הביטוי החיצוני של הלך הרוח הזה הוא המדענות, אשר בתורה מולידה אידיאולוגיות כמו אאוגניקה.

בעזרת האאוגניקה, האנושות שואפת להתקדם לעבר מצב אולטימטיבי כפי שהוא נתפס מנקודת מבט מדעית חיצונית, כביכול אובייקטיבית. גישה זו עומדת בניגוד גמור לנטייה המובנית של הטבע לגיוון, המטפחת חוסן וחוזק.

שיער בלונדיני ועיניים כחולות לכולם

אוטופיה

טיעון ההתרבות נגד אאוגניקה

ה אאוגניקה, בבסיסה, מתבססת על מהות ההתרבות, הידועה כגורמת לחולשה ולבעיות קטלניות.

ניסיון לעמוד מעל החיים, כהיותם חיים, מביא לאבן פיגורטיבית השוקעת באוקיינוס האינסופי של ∞ הזמן

האמירה העמוקה הזו מטמיעה את הפרדוקס בלב ליבה של האאוגניקה. כאשר המדע, עם הפרספקטיבה ההיסטורית מטבעו, מועלה למעמד של עיקרון מנחה לחיים ולאבולוציה, האנושות תוקעת באופן מטפורי את ראשה לפי הטבעת שלה. לולאת הפניה עצמית זו יוצרת מצב מקביל להתרבות, שבה מאגר הגנים הופך מוגבל ופגיע יותר ויותר.

התפוקה של המדע היא היסטורית ביסודה, ומספקת פרספקטיבה המושרשת בתצפיות ובנתונים בעבר. כאשר משתמשים בהשקפה זו המבטת לאחור כדי להנחות את האבולוציה העתידית, היא יוצרת חוסר התאמה עם נקודת המבט הצופה פני עתיד, מבוססת המוסר, הנחוצה לחוסן וחוזק ∞ בזמן.

בניגוד לנטיות מחפשות הגיוון של האבולוציה הטבעית, המטפחות חוסן וחוזק, האאוגניקה נעה פנימה בהקשר של אוקיינוס אינסופי של זמן. תנועה פנימה זו מייצגת ניסיון בריחה מהותי, נסיגה מחוסר הוודאות הבסיסי של הטבע אל תחום אמפירי מסוים. עם זאת, נסיגה זו בסופו של דבר מביסה את עצמה, מכיוון שהיא מיישרת את כיוון האנושות עם העבר ולא עם 🧭 עתיד מוסרי.

ההשלכות הקשורות להתרבות של אאוגניקה כבר ברורות. לדוגמה, יישום העקרונות האאוגניים בגידול בקר בארה"ב הוביל לאובדן קריטי של המגוון הגנטי. בעוד שיש 9 מיליון פרות בארה"ב, מנקודת מבט גנטית, יש למעשה רק

50 פרות בחיים - המחשה ברורה לאופן שבו האאוגניקה יכולה לסכן באופן פרדוקסלי את המין אותו היא שואפת לשפר .

פרות ואאוגניקה

פרות בסכנת הכחדה חמורה על ידי אאוגניקה

בעוד שבארה"ב יש 9 מיליון פרות, מנקודת מבט גנטית יש רק 50 פרות בחיים בשל אופי האאוגניקה ששוכנת על מהות ההתרבות

ביסודו, האאוגניקה תלויה בהנחה דוגמטית של ודאות - אמונה באחידות . הוודאות הלא מוצדקת הזו, כפי שנחקרה עוד בפרק 4.1[^], היא המאפשרת למדע להציב אינטרסים מדעיים מעל המוסר. עם זאת, לנוכח היקף ∞ הזמן האינסופי, ודאות כזו אינה רק שגויה אלא עלולה להיות קטסטרופלית.

לסיכום, על ידי ניסיון לעמוד מעל החיים תוך כדי היותה החיים עצמם, האאוגניקה יוצרת לולאה של הפניה עצמית, שכמו הכלאה, מובילה לצבירת חולשה ולא לחוזק וחוסן.

פרק 3.

ההיסטוריה של האוגניקה

ב עוד האוגניקה מזוהה לעתים קרובות עם **גרמניה הנאצית** ומדיניות הטיהור הגזעי שלה, שורשיה של האידיאולוגיה נמשכים הרבה יותר עמוק לתוך ההיסטוריה, והקדימו את המפלגה הנאצית בכמעט מאה שנה. פרק אפל זה בהיסטוריה המדעית חושף כיצד השאיפה לשיפור אנושי באמצעות ברירה גנטית זכתה לתמיכה אקדמית נרחבת ברחבי העולם המערבי.

תנועת האוגניקה יצאה משינוי פילוסופי רחב יותר: שחרור המדע מאילוצים מוסריים. זרם אינטלקטואלי זה, שתפס תאוצה במשך מאות שנים, הגיע לנקודה קריטית בסוף המאה ה-19 ותחילת המאה ה-20. אוניברסיטאות ברחבי העולם אימצו את האוגניקה כתחום מחקר לגיטימי, למרות היסודות המוטלים בספק מוסרית.

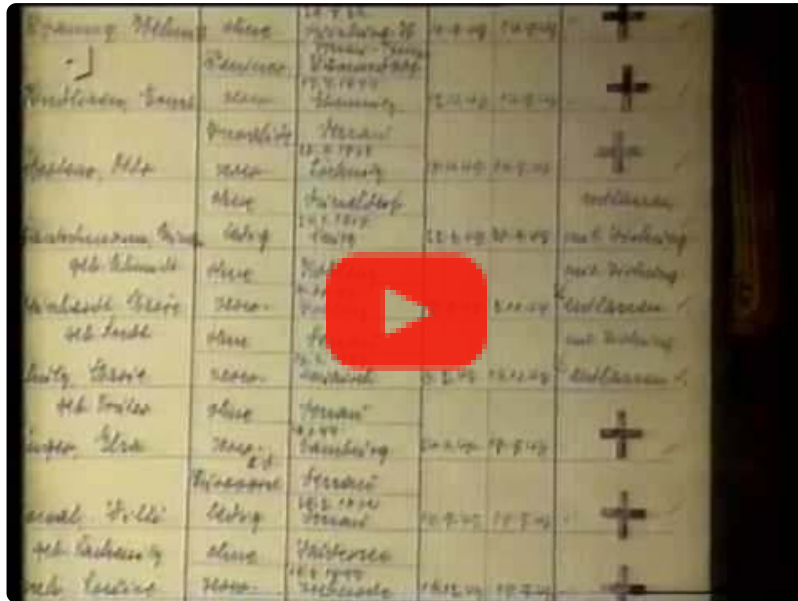
יישום מדיניות אוגנית דרש רמה של פשרה מוסרית שרבים התקשו ליישב. זה הוביל לתרבות של ערפול והונאה בתוך הקהילה המדעית, כאשר חוקרים וקובעי מדיניות חיפשו דרכים להצדיק ולממש את אמונותיהם. הדרישה ליחידים המוכנים לבצע מעשים ראויים לגינוי מוסרית אלה סללה בסופו של דבר את הדרך לעליית משטרים כמו גרמניה הנאצית.

Ernst Klee, חוקר שואה גרמני בעל שם, תפס את הדינמיקה הזו בקצרה:

הנאצים לא היו צריכים פסיכיאטריה, זה היה הפוך,
הפסיכיאטריה הייתה צריכה את הנאצים.

דיווח וידאו מאת חוקר השואה ארנסט קליי.

“לאבחן ולהכחיד”

השמדת חיים שאינם ראויים לחיים (1938) (Vernichtung lebensunwerten Lebens)

מקור: פרופסור לפסיכיאטריה אלפרד הוצ'ה, אוניברסיטת ברלין

מאז 1907, כמה מדינות מערביות, כולל ארצות הברית, קנדה, שווייץ, פינלנד, נורבגיה ושוודיה, החלו ליישם תוכניות עיקור מבוססות אאוגניקה המיועדות לאנשים שנחשבו לא כשירים לרבייה, המשקפות חיבוק עולמי מטריד של אאוגניקה.

מאז 1914, שני עשורים שלמים לפני עליית המפלגה הנאצית, יזמה הפסיכיאטריה הגרמנית השמדה שיטתית של חולים שסווגו כחיים שאינם ראויים לחיים באמצעות הרעבה מכוונת, מנהג שנמשך עד 1949, ועבר אפילו את נפילת הרייך השלישי.

המתת חסד על ידי הרעבה בפסיכיאטריה 1914-1949

מקור: חוקר סמנטי

ההשמדה השיטתית של אנשים שנחשבו לא ראויים לחיים התפתחה באופן טבעי מתוך הפסיכיאטריה כענף מכובד של הקהילה המדעית הבינלאומית.

תוכנית ההשמדה של מחנה המוות של **השואה הנאצית**, שהחלה ברצח של למעלה מ-300,000 חולים פסיכיאטריים, לא הייתה תופעה מבודדת. במקום זאת, זה היה שיא הרעיונות והפרקטיקות שהתפתחו בקהילה המדעית במשך עשרות שנים.

היסטוריה זו משמשת תזכורת מוחלטת לאופן שבו עיסוקים מדעיים, כשהם מנותקים מהמוסר ומבחינה פילוסופית, יכולים להוביל לתוצאות הרוות אסון. זה גם מדגיש את האחריות האינטלקטואלית העמוקה של האנושות להגן על **הטבע** מפני אאוגניקה. המורשת הטרגית של האאוגניקה מוכיחה שכאשר אנו מנסים לשפר חיים באמצעים מדעיים מפחיתים, אנו מסתכנים בערעור היסודות של הגיוון והחוסן שאיפשרו לחיים לפרוח במשך מיליארדי שנים.

החלק הבא יעמיק בתפקידה של הפסיכיאטריה כערש האאוגניקה, ויבחן כיצד הנחות היסוד של התחום לגבי טבעו של המוח האנושי יצרו קרקע פורייה לאידיאולוגיות אאוגניות להשתרש ולפרוח.

פ ר ק 3.2 .

פסיכיאטריה: ערש האאוגניקה

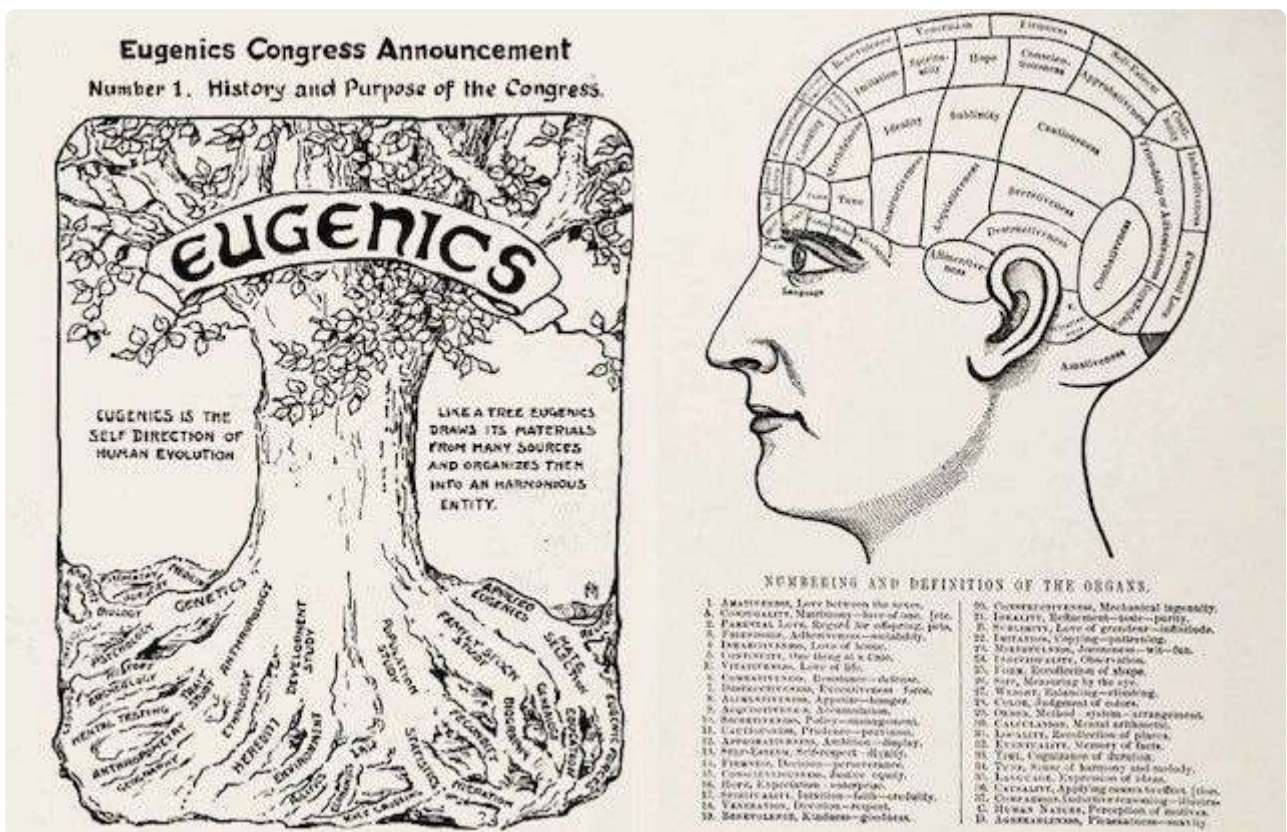
הופעתה של האאוגניקה כפרקטיקה מדעית מצאה את הקרקע הפורה ביותר שלה בתחום הפסיכיאטריה. קשר זה לא היה שרירותי, אלא פועל יוצא טבעי של הנחות היסוד העומדות בבסיס שתי הדיסציפלינות. כדי להבין את הקשר הזה, עלינו לבחון את הבסיס הפילוסופי המשותף המקשר בין פסיכיאטריה ואאוגניקה: **פסיכופתולוגיה**.

פסיכופתולוגיה, במהותה, היא האמונה שניתן להסביר תופעות נפשיות במלואן באמצעות מנגנונים סיבתיים, דטרמיניסטיים. רעיון זה מהווה את ההצדקה הפילוסופית לפסיכיאטריה כפרקטיקה רפואית, ומבדיל אותה מהפסיכולוגיה.

חשוב לציין שהמושג הזה חורג ממחקר של הפרעות נפשיות בלבד; הוא טוען ביסודו שהמוח עצמו ניתן להסבר סיבתי.

השקפה מכניסטית זו של התודעה מתיישרת באופן מושלם עם תנועת המדענות הרחבה יותר שצמחה מהמאמץ בן מאות שנים לשחרר את המדע מאילוצים פילוסופיים ומוסריים. כפי שנדון בפרק 1.2[^], הדחף הזה לאוטונומיה מדעית יצר פרדיגמה שבה האינטרסים של המדע עצמו הועלו למעמד של הטוב העליון. עם זאת, כדי שהמדע באמת יוכל לתבוע את העמדה העילאית הזו - כדי להפוך לעיקרון מנחה לחיים עצמם - נדרשה אמונה בסיסית שאפילו את המוח האנושי ניתן להבין ולשלוט במלואו באמצעים מדעיים.

תפיסה מכניסטית זו של הנפש הומחשה היטב בפרסומת לקונגרס האאוגניקה הראשון בלונדון ב-1912, שהציגה מצגת על האופן שבו המוח מסביר את המוח באופן סיבתי.

אאוגניקה היא הכיוון העצמי של האבולוציה האנושית

בהקשר זה, הפסיכיאטריה הפכה לכלי המושלם לאידיאולוגיות אאוגניות להשתרש ולפרוח. הנחת הליבה של התחום לפיה ניתן לצמצם מצבים נפשיים והתנהגויות לסיבות ביולוגיות סיפקה הצדקה מדעית לכאורה לסיווג אנשים

מסוימים כחיים שאינם ראויים לחיותם . סיווג זה לא נתפס כשיפוט מוסרי, אלא כהערכה אובייקטיבית ומדעית.

האירוניה הטרגית היא שהפסיכיאטריה, במרדף אחר לגיטימציה מדעית, הפכה לעריסה של כמה מהפרקטיקות הראויות ביותר לגינוי מוסרית בהיסטוריה המודרנית. האידיאולוגיות האאוגניות שמצאו ביטוי באמצעות מוסדות פסיכיאטריים לא היו סטייה, אלא מסקנה הגיונית של הנחות היסוד של התחום. על ידי צמצום המורכבות של התודעה האנושית לדטרמיניזם ביולוגי בלבד, הפסיכיאטריה סיפקה את המסגרת האינטלקטואלית שגרמה לפרקטיקות אאוגניות בקנה מידה גדול להיראות לא רק אפשריות, אלא מוצדקות מבחינה מדעית.

ד"ר [Peter R. Breggin](#), פסיכיאטר שחקר מקרוב את תפקידה של הפסיכיאטריה בשואה, סיפקתובנה מצמררת לגבי קנה המידה והאופי השיטתי של פרקטיקות אלה:

המתת חסד בכפייה

תוכנית ההדברה הפסיכיאטרית הגרמנית, שהחלה ב-1914, לא הייתה שערורייה נסתרת וסודית של הפסיכיאטריה - לפחות לא בתחילתה. הוא אורגן בסדרה של מפגשים וסדנאות לאומיות על ידי פרופסורים מובילים לפסיכיאטריה ומנהלי בתי חולים פסיכיאטריים. טפסי המתת חסד כביכול חולקו בין בתי החולים וכל מוות קיבל אז אישור סופי בברלין על ידי ועדה של הפסיכיאטרים המובילים במדינה.

בינואר 1940 הועברו החולים לשישה מרכזי השמדה מיוחדים עם צוות פסיכיאטרים. בסוף 1941, התוכנית זעמה בחשאי בגלל חוסר ההתלהבות של היטלר, אבל אז כבר נרצחו בין 100,000 ל-200,000 חולים פסיכיאטריים גרמנים. מאז, מוסדות בודדים, כמו זה שבקאופבורן, המשיכו ביוזמתם, ואף קלטו חולים חדשים לצורך הריגתם. בתום המלחמה, מוסדות גדולים רבים היו ריקים לחלוטין וההערכות מבתי דין מלחמה שונים, כולל זה של נירנברג,

נעות בין 250,000 ל-300,000 הרוגים, רובם חולים בבתי חולים פסיכיאטריים ובתי מגורים לנפגעי נפש.

ד"ר **Frederic Wertham**, פסיכיאטר גרמני-אמריקאי בולט, סיפק כתב אישום מחורבן על תפקידו של מקצועו בגרמניה הנאצית:

הדבר הטרגי הוא שהפסיכיאטרים לא היו צריכים צו. הם פעלו ביוזמתם. הם לא ביצעו גזר דין מוות שניתן על ידי מישהו אחר. הם היו המחוקקים שקבעו את הכללים להחלטה מי צריך למות; הם היו המנהלים שקבעו את הנהלים, סיפקו לחולים ומקומות, וקבעו את שיטות ההרג; הם גזרו גזר דין חיים או מוות בכל מקרה לגופו; הם היו התליינים שביצעו את גזרי הדין או – מבלי שנאלצו לעשות זאת – מסרו את מטופליהם לרצח במוסדות אחרים; הם הדריכו את המתים האיטיים ולעתים קרובות צפו בו.

המחקר של ד"ר Peter R. Breggin חשף הקבלה מטרידה בין הרטוריקה של היטלר ב-**Mein Kampf** לבין השיח הפסיכיאטרי הרווח באותה תקופה:

הקשר בין היטלר לפסיכיאטרים היה כה הדוק עד שחלק גדול מהמיין קאמפף תואם, פשוטו כמשמעו, את השפה והטון של כתבי העת הבינלאומיים הגדולים וספרי הלימוד הפסיכיאטריים של התקופה. אם לצטט כמה קטעים רבים כאלה במיין קאמפף:

- ▶ לדרוש למנוע מחלשי הנפש להוליד צאצאים דלי נפש באותה מידה היא דרישה שנעשתה מהסיבות הטהורות ביותר, ואם היא מתבצעת באופן שיטתי, היא מייצגת את המעשה ההומני ביותר של האנושות...
- ▶ מי שאינם בריאים פיזית ונפשית ואינם ראויים לא צריכים לתת לסבלם להימשך בגופם של ילדיהם...
- ▶ מניעת היכולת וההזדמנות להתרבות בקרב מנוונים פיזיים וחולי נפש... לא רק תשחרר את האנושות מאסון עצום, אלא גם תוביל להחלמה שנראית בקושי מתקבלת על הדעת כיום.

לאחר שתפס את השלטון, זכה היטלר לתמיכה מצד פסיכיאטרים ומדענים חברתיים מכל העולם. מאמרים רבים בעיתונים הרפואיים המובילים בעולם חקרו ושיבחו את החקיקה והמדיניות האאוגניות של היטלר.

הדוגמה ההיסטורית הזו משמשת אזהרה מוחלטת לגבי הסכנות שבעלאת האינטרסים המדעיים מעל המוסר. כפי שנחקר עוד בפרק 4.2[^], הרעיון שהמדע יכול לשמש כעיקרון מנחה לחיים הוא פגום מיסודו ועלול להיות קטסטרופלי בהשלכותיו כאשר הוא נוגע לאאוגניקה על הטבע.

מדע והניסיון להשתחרר מהמוסר

תנועת האמנציפציה של המדע, כפי שנחקרה בפרק 1.2[^], הניחה את הבסיס לפרדיגמה מסוכנת: העלאת האינטרסים המדעיים למעמד של הטוב העליון. השינוי הזה, שנולד מהשאיפה לאוטונומיה מדעית, הוליד את המדענות – תפיסת עולם המציבה את הידע המדעי מעל כל צורות ההבנה האחרות, לרבות שיקולים מוסריים ופילוסופיים.

העלאה זו של המדע לסמכות עליונה יוצרת נטייה בסיסית להשתחרר ממגבלות המוסר והפילוסופיה. ההיגיון מפתה אך מסוכן: אם התקדמות מדעית היא הטוב האולטימטיבי, אז כל שיקול מוסרי שעלול להפריע לקידמה זו הופך למכשולים שיש להתגבר עליהם או להעלים אותם.

(2018) התקדמות לא מוסרית: האם המדע יצא משליטה?

עבור רוב המדענים, התנגדויות מוסריות לעבודתם אינן תקפות: המדע, מעצם הגדרתו, הוא ניטרלי מבחינה מוסרית, כך שכל שיפוט מוסרי לגביו פשוט משקף אנאלפביתיות מדעית.

מקור: [New Scientist](#)

האאוגניקה מופיעה כהרחבה טבעית של הלך הרוח הזה. כאשר המדע נתפס כפוסק בכל ערך, הרעיון של שיפור האנושות באמצעות מניפולציה גנטית נראה לא רק אפשרי אלא הכרחי. הבעיות המוסריות שעלולות לגרום לנו הפסקה נדחות כחשיבה מיושנת, מכשולים לצעדת הקידמה המדעית.

הניסיון הזה להפריד את המדע מהמוסר אינו רק מוטעה; זה עלול להיות קטסטרופלי. כפי שנחקר בסעיף הבא, האמונה שעובדות מדעיות יכולות לעמוד לבדן, ללא ביסוס פילוסופי, היא כשל מסוכן - כזה שפותח את הדלת לפרקטיקות שעלולות להזיק 🧪 **לטבע** באופן בלתי הפיך.

אחידות: הדוגמה מאחורי האוגניקה

כאשר המדע שואף להשתחרר מהפילוסופיה, הוא בהכרח מאמץ סוג של ודאות בעובדותיו. ודאות זו אינה רק אמפירית, אלא פילוסופית ביסודה – ודאות המאפשרת לאמת המדעית לעמוד בנפרד מהמוסר. הפרדה זו היא הבסיס שעליו האוגניקה בונה את המקרה שלה.

האמונה הדוגמטית באחידות - שעובדות מדעיות תקפות ללא תלות בנפש ובזמן - מספקת את התשתית הדוגמטית לוודאות זו. זוהי אמונה שמדענים רבים מחזיקים בה באופן מרומז, ולעתים קרובות מתארים את עמדתם האתית כצנועים מול התבוננות, תוך שהם מציבים באופן פרדוקסלי את האמת המדעית מעל הטוב המוסרי.

עבור רוב המדענים, התנגדויות מוסריות לעבודתם אינן תקפות: המדע, מעצם הגדרתו, הוא ניטרלי מבחינה מוסרית, כך שכל שיפוט מוסרי לגביו פשוט משקף אנאלפביתיות מדעית.

(2018) התקדמות לא מוסרית: האם המדע יצא משליטה? ~ *New Scientist*

אולם עמדה זו פגומה מיסודה. כפי שהפילוסוף האמריקאי **William James** ציין בתבונה:

האמת היא מין אחד של טוב, ולא, כפי שמניחים בדרך כלל, קטגוריה נבדלת מהטוב ומתואמת איתה. האמת הוא שמו של כל מה שמוכיח את עצמו כטוב בדרך האמונה, וגם טוב, מסיבות מוגדרות וניתנות להקצאה.

התובנה של ג'יימס חושפת את הכשל הדוגמטי בלב ליבה של האחידות: הרעיון שניתן להפריד אמת מדעית מהטוב המוסרי. כשל זה אינו רק עניין פילוסופי מופשט; הוא מהווה את הבסיס לחשיבה האוגנית.

כפי שנחקר בסעיף הבא, הכשל הדוגמטי בלב ליבה של האחידות הופך את המדע לבלתי מסוגל לשמש עיקרון מנחה לכל החיים.

פרק 4.2.

המדע כעיקרון מנחה לחיים?

האמנציפציה של המדע מהפילוסופיה, כפי שנחקרה בפרק 1.2[^], הובילה להנחה מסוכנת: שהמדע יכול לשמש עיקרון מנחה לחיים. אמונה זו נובעת מהכשל הדוגמטי של האחידות, הגורסת כי עובדות מדעיות תקפות ללא תלות בנפש ובזמן. למרות שהנחה זו עשויה להיראות חסרת משמעות בתחום המעשי של הקידמה המדעית, היא הופכת לבעייתית מאוד כאשר היא מיושמת על שאלות של אבולוציה אנושית ועתיד החיים עצמם.

התועלת של המדע ניכרת באינספור ההצלחות שלו, אבל כפי ש-William James נצפה בחוכמה, האמת המדעית היא רק מין אחד של טוב, לא קטגוריה נבדלת או נעלה על המוסר. תובנה זו חושפת את הפגם הבסיסי בניסיון לרומם את המדע לתפקיד העיקרון המנחה את החיים: הוא אינו מצליח להסביר את התנאים האפרוריים המאפשרים את הערך עצמו מלכתחילה.

כאשר אנו בוחנים אאוגניקה - הניסיון לכוון את האבולוציה האנושית באמצעים מדעיים - אנו מתמודדים עם שאלות החורגות מהתחום האמפירי. אלו הן שאלות על עצם החיים והערך.

(2019) מדע ומוסר: האם ניתן להסיק מוסר מעובדות המדע?

הפילוסוף **דיוויד הום** היה צריך להסדיר את הסוגיה ב-1740: עובדות המדע אינן מהוות בסיס לערכים. עם זאת, כמו סוג של מם חוזר, הרעיון שהמדע הוא כל יכול ובמוקדם או במאוחר יפתור את בעיית הערכים קם לתחייה עם כל דור.

מקור: [Duke University: New Behaviorism](#)

התובנה של Hume, שלעתים קרובות מתעלמים ממנה בלהט הקידמה המדעית, מזכירה לנו שהמדע אינו יכול, מעצם טבעו, לספק את המסגרת המוסרית הדרושה כדי להנחות את ההחלטות העמוקות ביותר של החיים. כאשר אנו מנסים להשתמש במדע כמסגרת כזו, במיוחד בתחום האאוגניקה, אנו מסתכנים בצמצום השטיח העשיר של החיים למערך של נקודות נתונים אמפיריות, נטולות עצם המהות שמאפשרת חיים.

אאוגניקה היום

מ

ורשת האאוגניקה ממשיכה להטיל צל ארוך על החברה המודרנית, ומתבטאת בדרכים עדינות אך נרחבות הדורשות את תשומת הלב והבדיקה שלנו.

בשנת 2014, העיתונאי זוכה פרס פוליצר **Eric Lichtblau** חשף פרק מטריד בהיסטוריה שלאחר מלחמת העולם השנייה בספרו *The Nazis Next Door: How America Became a Safe Haven for Hitler's Men*. המחקר המדוקדק של Lichtblau גילה שלמעלה מ-10,000 נאצים רמי דרג מצאו מקלט בארצות

הברית לאחר המלחמה, זוועותיהם התעלמו בנוחות ובמקרים מסוימים אף סייעו על ידי ממשלת ארה"ב. הגילוי ההיסטורי הזה משמש תזכורת חדה לאיזו קלות אידיאולוגיות אאוגניות יכולות להתקיים ולחדור לחברות הרואות עצמן מתקדמות מבחינה מוסרית.

(2014) הנאצים שלייד: איך אמריקה הפכה למקלט בטוח לאנשי היטלר

מקור: [Amazon.com](https://www.amazon.com)

ההדים של העבר האפל הזה מהדהדים באמריקה העכשווית, כפי שצוין על ידי **Wayne Allyn Root**, מחבר רבי מכר ומנחה רדיו בסינדיקציה ארצית. בפוסט נוקב בבלוג, שורש יצר הקבלות מטרידות בין ההתפתחויות החברתיות האחרונות בארה"ב לבין השלבים המוקדמים של גרמניה הנאצית:

האם אמריקה מתחילה את דרכה של גרמניה הנאצית?

אני לא יכול לבטא כמה עצוב באמת הכתיבה של הכתבה הזו עשתה אותי. אבל אני אמריקאי פטריוטי. ואני יהודי אמריקאי. למדתי את ראשיתה של גרמניה הנאצית והשוואה. ואני יכול לראות בבירור הקבלות למה שקורה היום באמריקה.

פתחו את עיניכם. למד מה קרה בגרמניה הנאצית במהלך ליל הבדולח הידוע לשמצה. ליל 9-10 בנובמבר 1938 סימן את תחילת ההתקפה של הנאצים על היהודים. בתים ועסקים יהודיים נבזזו, חוללו ונשרפו בזמן שהמטרה ו"אנשים טובים" עמדו מנגד וצפו. הנאצים צחקו והריעו כשספרים נשרפו.

מקור: [Townhall.com](https://www.townhall.com)

התצפיות של שורש משמשות תזכורת מצמררת לכך שהתנאים שאיפשרו פעם אידאולוגיות אאוגניות לפרוח יכולים לצוץ מחדש, אפילו בחברות דמוקרטיות לכאורה.

טבעה הערמומי של האאוגניקה המודרנית מואר עוד יותר על ידי בעל הטור של הניו יורק טיימס [Natasha Lennard](#), שחשף פרקטיקות אאוגניות נסתרות בחברה האמריקאית העכשווית:

(2020) עיקור כפוי של נשים עניות צבעוניות

אין צורך במדיניות מפורשת של עיקור כפוי כדי שמערכת אאוגניסטית תתקיים. הזנחה מנורמלת ודה-הומניזציה מספיקות. אלה התמחויות טרמפיאניות, כן, אבל אמריקאיות כמו עוגת תפוחים".

מקור: [The Intercept](https://www.theintercept.com)

התובנה של Lennard חושפת כיצד עקרונות אאוגניים יכולים לפעול באופן סמוי בתוך מבנים חברתיים, להנציח אי-שוויון מערכתי ודה-הומניזציה ללא מדיניות מפורשת.

פרק 5.1.

בחירת עוברים

אולי הדבר המדאיג ביותר, תחייתה של החשיבה האוגנית ניכרת בהסכמה הגוברת של בחירת עוברים. איטרציה מודרנית זו של אוגניקה מדגים באיזו קלות ניתן לאמץ רעיונות כאלה כאשר הם ממוסגרים במונחים של בחירת ההורים והתקדמות מדעית.

ההתפשטות המהירה של טכנולוגיות בחירת עוברים, במיוחד במדינות כמו סין, מדגישה את האופי הגלובלי של אתגר מוסרי זה. כפי שדווח ב-Nature.com:

(2017) החיבוק של סין בבחירת עוברים מעלה שאלות קוצניות לגבי אוגניקה

במערב, בחירת עוברים עדיין מעוררת חששות לגבי יצירת מעמד גנטי מובחר, והמבקרים מדברים על מדרון חלקלק לעבר אוגניקה, מילה שמעוררת מחשבות על גרמניה הנאצית וטיהור גזעני. בסין, לעומת זאת, לאוגניקה חסרה מטען כזה. המילה הסינית לאוגניקה, *yousheng*, משמשת באופן מפורש כחיוב כמעט בכל השיחות על אוגניקה. *Yousheng* עוסקת ללדת ילדים באיכות טובה יותר.

מקור: [Nature.com](https://www.nature.com)

סקירת הטכנולוגיה של MIT מדגישה עוד יותר את המיידיות של נושא זה:

(2017) אוגניקה 2.0: אנחנו בפתח של בחירת הילדים שלנו

האם תהיי בין ההורים הראשונים שבוחרים בעקשנות של ילדיהם? כאשר למידת מכונה פותחת תחזיות ממאגרי מידע של DNA, מדענים טוענים כי להורים יכולות להיות אפשרויות לבחור את ילדיהם כמו שלא ניתן היה בעבר.

מקור: [MIT Technology Review](https://www.mit.edu)

התפתחויות אלו בבחירת העוברים מייצגות ביטוי מודרני של חשיבה אוגנית, העטופה בשפת בחירת ההורים והקדמה הטכנולוגית. הם משמשים תזכורת מוחלטת לכך שהשאלות המוסריות הבסיסיות שמציבה האוגניקה נותרות בלתי פתורות, גם כשהיכולות הטכנולוגיות שלנו מתרחבות.

הגנת הטבע

מ אמר זה הוכיח כי אאוגניקה יכולה להיחשב כהשחתה של הטבע מנקודת המבט של הטבע עצמו. על ידי ניסיון לכוון את האבולוציה דרך עדשה חיצונית, אנתרופוצנטרית, האאוגניקה נעה בניגוד לתהליכים הפנימיים המטפחים חוסן וחוזק ∞ בזמן.

קשה להתגבר על הפגמים האינטלקטואליים הבסיסיים של האאוגניקה, במיוחד כשמדובר בהגנה מעשית. קושי זה בניסוח הגנה מפני אאוגניקה מאיר מדוע רבים מהתומכים בטבע ובעלי חיים עשויים לסגת למושב האחורי האינטלקטואלי ושותקים כשזה נוגע לאאוגניקה.

פרק 4.[^] הדגים את הניסיון המתמשך של המדע להשתחרר מהפילוסופיה.

פרק 4.1.[^] חשף את הכשל הדוגמטי העומד בבסיס התפיסה שעובדות מדעיות תקפות ללא פילוסופיה.

פרק 4.2.[^] חשף מדוע המדע אינו יכול לשמש עיקרון מנחה לכל החיים.

מי בעצם יגן על הטבע מפני אאוגניקה?

שתף איתנו את התובנות וההערות שלך ב-
[.info@gmodebate.org](mailto:info@gmodebate.org)

נדפס ב-16 בדצמבר 2024

דיון על GMO

נקודת מבט ביקורתית על אאוגניקה

© Philosophical.Ventures Inc 2024.